

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фізичного виховання та спорту
Кафедра олімпійського та професійного спорту

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНІ ЧИННИКИ ВПЛИВУ НА
ЗМАГАЛЬНУ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЬ ЛЕГКОАТЛЕТІВ В
УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Кваліфікаційна робота (проект)

на здобуття вищого ступеня освіти магістр

Виконав: студент 2 курсу 11-221М
групи

Спеціальності: 017 Фізична культура
і спорт

Освітня програма: «Фізична культура
і спорт»

Охріменко Владислав
Олександрович

Керівник: доктор наук з фізичного
виховання та спорту, професор,
професор кафедри олімпійського та
професійного спорту

Херсонського державного
університету

Задорожна О.Р.

Рецензент: кандидат педагогічних
наук, доцент, декан факультету
фізичного виховання і спорту

Прикарпатського національного
університету ім. Василя Стефаника

Яців Я.М

АНОТАЦІЯ

Охріменко В.О. Організаційно-економічні чинники впливу на змагальну результативність легкоатлетів в умовах воєнного стану – кваліфікаційна робота (проект) на здобуття другого (магістерського) рівня освіти зі спеціальності «017 Фізична культура і спорт» – Херсонський державний університет, Івано-Франківськ, 2024.

Мета дослідження – виділити основні соціально-економічні чинники проведення змагань в умовах війни, та дослідити їх вплив на результативність спортсменів. *Об'єкт дослідження* – система підготовки українських спортсменів в умовах воєнного стану. *Предмет дослідження* – змагальна діяльність українських легкоатлетів в умовах воєнного стану. *Методи дослідження* – аналізу та синтезу, узагальнення і пояснення, та емпіричні методи, такі як спостереження і опитування (анкетування). *Наукова новизна* – вперше проаналізовано та висвітлено основні чинники впливу змагальної результативності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану і досліджено їх безпосередній вплив. *Практичне значення* – отримані результати можуть бути використані для розробки нових підходів до організації тренувального та змагального процесів у надзвичайних умовах.

Результати – було проведено детальний аналіз чинників, котрі впливають на змагальну діяльність українських спортсменів в умовах воєнного стану. Основна увага була зосереджена на дослідженні умов, які обмежують тренувальні та змагальні процеси, а також на впливі зовнішніх факторів, таких як психологічний стрес, обмежений доступ до спортивної інфраструктури та фінансові труднощі.

Ключові слова: легка атлетика, біг, система підготовки, змагання, воєнний стан, результативність.

ABSTRACT

Okhrimenko V.O. Organizational and economic factors influencing the competitive performance of athletes in the conditions of military rule – qualifying work (project) for obtaining the second (master's) level of education in the specialty «017 Physical culture and sport» – Kherson State University, Ivano-Frankivsk, 2024.

The *purpose* of the research is to identify the main socio-economic factors of holding competitions in war conditions, and to investigate their influence on the performance of athletes. The *object* of the study is the system of training Ukrainian athletes under martial law. The *subject* of the study is the competitive activity of Ukrainian track and field athletes under martial law. *Research methods* – analysis and synthesis, generalization and explanation, and empirical methods, such as observation and survey (questionnaire). *Scientific novelty* – for the first time, the main factors influencing the competitive performance of Ukrainian track and field athletes in the conditions of martial law were analyzed and highlighted, and their direct influence was investigated. *Practical significance* – the obtained results can be used to develop new approaches to the organization of training and competition processes in emergency conditions.

Results – a detailed analysis of the factors affecting the competitive activity of Ukrainian athletes under martial law was carried out. The main focus was on the study of the conditions that limit the training and competition processes, as well as on the influence of external factors, such as psychological stress, limited access to sports infrastructure and financial difficulties.

Key words: athletics, running, training system, competition, martial law, performance.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1. Проблеми системи підготовки українських спортсменів під час дії воєнного стану.....	9
1.1 Проблеми системи підготовки атлетів в умовах воєнного стану в різних видах спорту.....	9
1.2 Особливості змагальної діяльності спортсменів в умовах воєнного стану.....	12
1.3 Аналіз нормативно-правових документів, які регламентують систему підготовки спортсменів в умовах воєнного стану в Україні.....	15
РОЗДІЛ 2. Організація та методи дослідження.....	19
2.1 Організація та завдання дослідження.....	19
2.1.1 Теоретичні методи дослідження.....	19
2.1.2 Емпіричні методи дослідження.....	20
2.1.3 Контингент дослідження.....	20
2.1.4 Методи математичної статистики.....	21
2.2 Організація дослідження.....	21
РОЗДІЛ 3. Змагальна діяльність українських легкоатлетів в умовах воєнного стану.....	22
3.1 Аналіз результативності змагальної діяльності українських спортсменів до 2022 року та в умовах воєнного стану.....	22
3.2 Особливості змагальної діяльності спортсменів в умовах воєнного стану в Дніпропетровській області та м. Дніпро.....	27
3.3. Характеристика чинників, які впливають на результативність змагальної діяльності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану (на прикладі Дніпропетровської області).....	35
ВИСНОВКИ.....	44
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	
Додатки	

ВСТУП

Збройна агресія російської федерації привнесла багато негативних змін у життя, здоров'я, моральний стан учасників освітнього, навчально-тренувального і змагального процесів оскільки спортсмени перебувають під постійною загрозою безпеці та життю.

Створення безпечних умов праці, тренувального та змагального середовища практично стає неможливим згідно гарантій, наданих законами України, або надзвичайно ускладняється залежно від конкретної ситуації в кожному населеному пункті. Значна кількість учасників навчально-тренувального та освітнього процесів вимушена змінити місце проживання (перебування) в середині країни, або за її межами.

Також з початком військової агресії сфера фізичної культури і спорту зазнала втрат, які обмежили можливості громадянам України займатися обраними видами рухової активності та спортом, спричинили порушення навчально-тренувального процесу з підготовки спортсменів до найважливіших стартів оскільки проведення навчально-тренувального та змагальних процесів в очній формі несе значні ризики для життя і здоров'я всіх учасників. Органи державної влади та органи місцевого самоврядування в цих умовах повинні дотримуватися законів України та мати право на оперативне прийняття рішень, які є вимогою воєнного часу, надзвичайного стану для збереження життя та здоров'я людей.

Повне виконання всіх законних вимог під час змагань і навчально-тренувальних заходів в умовах війни привносить собою певні організаційні ризики, котрі вирішуються здебільшого оперативно, а не стратегічно, що перетворює процеси на збіг випадкових факторів. Також важливо розуміти, що організація змагань і навчально-тренувального процесів потребує вирішення питань фінансування, котрі з кожним

роком тривання війни ускладнюються, через скорочення трудових і фінансових ресурсів. Дані фактори у сукупності впливають на якість проведення змагань. Невизначеність процесів і організаційні ризики прямо або опосередковано впливають на фізичний і моральний стан спортсменів і тренерів, що в свою чергу відображається на результативності спортсменів під час змагань. Це в свою чергу призводить до глобального зменшення результативності і конкурентоспроможності українських спортсменів на світовій спортивній арені.

В умовах військових подій, **актуальність** дослідження полягає в розумінні викликів, які стоять перед спортивними організаторами та учасниками змагань. Це зокрема стосується питань безпеки, морального та психологічного стану учасників, а також участь атлетів зі звільнених або окупованих територій.

В якості виду спорту в рамках даної кваліфікаційної роботи мною був обраний вид спорту легка атлетика.

Легка атлетика включає в себе різні дисципліни, у т.ч. біг, стрибки і метання (наприклад, спринт на короткі дистанції, забіги на довгі дистанції, біг з бар'єрами, стрибки у висоту, метання диска тощо). В Україні даний вид спорту є популярним та результативним – за історію незалежності українські легкоатлети здобуто 21 винагороду (3 золоті, 3 срібні та 15 бронзових) на Олімпійських іграх, побиті Світові рекорди і рекорди Європи. Це обумовлює вибір виду спорту для написання кваліфікаційної роботи, оскільки на сьогоднішній день легка атлетика в Україні знаходиться у ризиковому становищі через специфічні вимоги та умови для організації змагального і навчально-тренувального процесів.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Роботу виконано відповідно до теми «Оптимізація навчально-тренувального процесу спортсменів різної кваліфікації» (державний

реєстраційний номер 0121U108195) плану науково-дослідної роботи Херсонського державного університету.

Мета дослідження – виділити основні соціально-економічні чинники проведення змагань в умовах війни, та дослідити їх вплив на результативність спортсменів.

Завдання дослідження:

1. Проаналізувати проблемне поле українського спорту в умовах воєнного стану;
2. Проаналізувати результативність змагальної діяльності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану;
3. Визначити чинники, які впливають на результативність змагальної діяльності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану (на прикладі Дніпропетровської області).

Об'єкт дослідження – система підготовки українських спортсменів в умовах воєнного стану.

Предмет дослідження – змагальна діяльність українських легкоатлетів в умовах воєнного стану.

Для проведення дослідження були використані теоретичні методи дослідження, а саме метод аналізу та синтезу, узагальнення і пояснення, та емпіричні методи, такі як спостереження і опитування (анкетування).

Наукова новизна одержаних результатів:

– вперше проаналізовано та висвітлено основні чинники впливу змагальної результативності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану і досліджено їх безпосередній вплив;

– доповнено наукову інформацію щодо результативності спортсменів-легкоатлетів в умовах воєнного стану.

– привернено увагу на стан української легкої атлетики на рівні країни та окремого регіону.

Практичне значення – отримані результати можуть бути використані для розробки нових підходів до організації тренувального та змагального процесів у надзвичайних умовах. Зокрема, рекомендації щодо створення безпечних тренувальних зон, ефективного використання фінансових ресурсів та надання психологічної підтримки спортсменам допоможуть покращити умови для розвитку спорту навіть в умовах війни. Дослідження також може бути корисним для інших регіонів України та інших країн, які можуть зіткнутися з подібними ситуаціями, що дозволить швидко адаптувати систему спортивної підготовки до нових реалій.

Апробація результатів дослідження. Тези на тему «Проблеми системи підготовки українських спортсменів під час дії воєнного стану» опубліковано в збірнику матеріалів I Всеукраїнської наукової конференції «Пріоритетні напрями розвитку фізичної культури, спорту та рекреації», 25 жовтня 2024, м. Івано-Франківськ.

РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМИ СИСТЕМИ ПІДГОТОВКИ УКРАЇНСЬКИХ СПОРТСМЕНІВ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

1.1. Проблеми системи підготовки атлетів в умовах воєнного стану в різних видах спорту

На сьогоднішній день, воєнний стан – це великий чинник стресу, тривоги та страху, які негативно впливають на якість життя населення України, оскільки негативний вплив відбувається у всіх сферах людської діяльності, фізична культура і спорт не стали винятком.

Спорт високих досягнень відчуває труднощі через зниження кількості змагань та неможливість забезпечення повноцінної підготовки.

Фінансування спорту в умовах війни також стає проблематичним, оскільки державні кошти спрямовуються на військові потреби.

Руйнування спортивних об'єктів та інфраструктури також є одною з основних проблем, що унеможливають функціонування спорту в країні. За офіційними даними Міністерства молоді та спорту України, станом на 2024 рік, в Україні зруйновано або частково зруйновано понад 500 спортивних об'єктів. З них 174 спортивні зали, 102 спортивні бази та школи, 77 стадіони, 61 спортивні майданчики, 52 спортивні комплекси, 15 плавальні басейни, 6 льодових арени, 5 яхт-клуби, 3 стрілецькі тири, 2 веслувальні бази, 2 вело комплекси, 1 кінноспортивна база і 1 лижна база. Географія руйнації спортивних об'єктів виглядає наступним чином: Харківська область – 163, Луганська – 95, Донецька – 71, Херсонська – 79, Миколаївська – 26, Київська – 16 (з них 5 у м. Київ), Дніпропетровська – 16, Чернігівська – 11, Сумська – 8, Запорізька – 6, Житомирська – 5, Одеська – 4 [22].

Відновлення інфраструктури оцінюється у суму понад 300 млн. доларів, ця цифра як і цифра знищених об'єктів продовжує зростати.

Окрім наведених вище, кожен з видів спорту стикається зі своїми викликами, пов'язаними з обмеженим доступом до інфраструктури і обмеженими ресурсами для проведення початково-тренувального процесу.

Наприклад, у командних видах спорту, таких як футбол чи баскетбол, основними труднощами є координація тренувань через мобілізацію гравців та обмежений доступ до тренувальних баз.

В індивідуальних видах спорту (легка атлетика, плавання) руйнування спортивних об'єктів і відсутність необхідної інфраструктури суттєво ускладнюють тренування і змагання.

У спортивних єдиноборствах, таких як бокс чи боротьба, складність полягає в нестачі спаринг-партнерів, що впливає на якість підготовки.

У параолімпійських видах спорту виникають додаткові труднощі через обмежений доступ до спеціального обладнання та інфраструктури.

Зимові види спорту також стикаються з проблемами через відсутність можливостей тренуватися у відповідних кліматичних умовах.

Дані проблеми виділяють й автори досліджень проблем підготовки спортсменів в різних видах спорту. Наприклад, автор дослідження В.В. Колісніченко на прикладі греко-римської боротьби виділяє воєнний стан основною проблемою у багаторічній підготовці спортсменів, котрий призводить до масової загибелі (травмування) представників різних груп населення, оскільки значний відсоток атлетів високої кваліфікації добровільно став на захист України. Окремі спортсмени високої кваліфікації були змушені покинути свої домівки (місця тренувань), що негативно вплинуло на їхній рівень психофізичної готовності [4].

На прикладі стрілецького спорту автори О. М. Назаренко, М. В. Владимиров, Ю. Ю. Пустовий, Н. О. Продоляк, стверджують, що приміщення тирів переобладнані під бомбосховища і укриття, зброя

передана на зберігання у підрозділи поліції, тренерський склад евакуйований або знаходяться у відпустці за власним рахунком. Більшість навчальних закладів перейшли на дистанційну форму навчання, що виключає роботу спортивних секцій з кульової стрільби. Тобто, воєнний стан призвів до скорочення інфраструктури і ресурсів, що негативно впливає на розвиток даного виду спорту [3].

У статті за авторством М. А. Литовченко на прикладі параолімпійської збірної з настільного тенісу була визначена проблема підготовки спортсменів до змагального сезону через вимушену еміграцію з окупованих територій – в Словаччину виїхали троє спортсменів та три спортсменки до Чехії, а решта команди залишилася на території України. Це спричинило виникнення суттєвих складностей щодо проведення якісного навчально-тренувального процесу та підготовки команди до участі у міжнародних змаганнях [1].

Автори Л. П. Ярославська, В. В. Загородний стверджують, що в цілому молодь втрачає можливість до занять спортом. 67% з опитаних респондентів зазначили відсутність можливості занять спортом наслідком воєнного стану в Україні, оскільки він підштовхує надати пріоритет іншим сферам діяльності, таким як волонтерство, навчання та подальше працевлаштування. Дане дослідження не спеціалізується на професіональному спорті, але воно висвітлює проблему мотивації молоді до занять спортом в цілому, що також впливає на розвиток українського спорту [10].

Особливо гостро на сьогоднішній день стоїть проблема спортивного відбору в умовах воєнного стану. Дану проблематику розкрили Н. Г. Долбишева і С. Є. Мустяца у своїй роботі науковій роботі. Відповідно до викладених фактів у роботі, можна зробити висновок, що через відсутність регламентів і законодавчої бази, адаптованої до сучасних умов, заклади фізкультурно-спортивного профілю, які отримали дозвіл на проведення навчально-тренувального

процесу далі продовжують діяти відповідно до положення про дитячо-юнацьку спортивну школу [2].

Навчально-тренувальна та спортивна робота позашкільних спортивних закладів проводиться згідно навчальних програм з видів спорту, що затверджені Міністерством молоді і спорту, а норми наповнюваності груп залишаються незмінними з 2022 року.

Тобто під час воєнного стану тренер-викладач, маючий на меті доукомплектування тренувальної групи, вимушений надавати перевагу кількості учнів групи замість якості, замість того щоб повноцінно дотримуватись всіх критеріїв спортивного відбору [2].

Узагальнюючи, український спорт, від початку повномасштабної війни та введення на території України воєнного стану, зіштовхується з наступною низкою проблем:

- відсутність інфраструктури через нищення спортивних об'єктів і переобладнання деяких з них під сховища;
- зменшення кількості спортсменів і тренерів через еміграцію;
- неадаптовані умови для спортивного відбору;
- погіршення психоемоційного стану спортсменів;
- зниження мотивації у молоді України до занять спортом.

1.2. Особливості змагальної діяльності спортсменів в умовах воєнного стану

Війна та воєнний стан в Україні створили нові реалії для українського спорту. Особливо гостро умови воєнного стану вплинули на змагальну діяльність українських спортсменів.

Втрата спортивної інфраструктури, мобілізація атлетів, ускладнена логістика, психологічний стрес та фінансові труднощі стали значними викликами для спортивної системи країни.

Основна проблематика змагального процесу під час воєнного стану в Україні торкається аспектів безпеки, доступу до інфраструктури,

фінансування, логістики, мобілізація і міграція спортсменів, їх психологічний стан, зміни форматів змагань тощо.

Під час війни питання безпеки стає найбільш пріоритетним і спортивні події організовуються з урахуванням наявних укриттів та планів евакуації. Турніри можуть перериватися через повітряні тривоги або загрози обстрілів. Часто змагання проводять у безпечніших регіонах країни, де можливо забезпечити відповідні умови.

Війна призвела до пошкодження або знищення спортивних об'єктів, стадіонів та тренувальних баз. Багато спортзалів або спортивних комплексів було переобладнано для гуманітарних потреб або розміщення переселенців, що значно обмежує можливість тренувань.

Бюджети, виділені на спорт, часто скорочуються на користь військових та гуманітарних потреб. Спортсмени стикаються з фінансовими труднощами для підготовки та участі в змаганнях. Крім того, логістика організації змагань ускладнюється через зруйновані дороги та нестабільну транспортну інфраструктуру.

Багато професійних спортсменів та тренерів було мобілізовано до армії, що призвело до кадрових втрат у спортивних командах. Це негативно впливає на якість тренувального процесу та участь у змаганнях.

Дані проблеми гостро вплинули не лише на змагальний процес в Україні, а й перш за все вони підірвали підготовку до Ігор XXXIII Олімпіади 2024.

2022 рік повинен був стати першим роком трирічного олімпійського циклу, котрий передбачав активне залучення молодих спортсменів до національних збірних команд і їх подальшої підготовки згідно Концепції підготовки спортсменів до Ігор XXXIII Олімпіади у 2024 році у м. Париж. Початок повномасштабного вторгнення ледь не

зірвав початок підготовки, оскільки всі заплановані заходи були призупинені на невизначений термін [5].

Значна кількість спортсменів та тренерів виїхали за кордон, де їм були надані можливості і ресурси для тренувань і змагань, але це все одно негативно вплинуло на моральний стан спортсменів і ускладнило їх підготовку. Наприклад, Головний тренер національної збірної України з фехтування, чемпіонка світу та Європи Наталія Конрад зазначила проблеми морального стану жіночої команди з фехтування під час підготовки до Ігор Олімпіади, оскільки спортсменки мають сконцентруватися на тренувальному і змагальному процесах, знаючи, що їх рідні знаходяться в небезпеці [27].

На важких умовах підготовки до олімпійського сезону наголошував голова Національного олімпійського комітету України Вадим Гутцайт. В умовах постійних обстрілів з боку агресора, проведення тренувань ускладнилось, що призвело до недобору спортсменів для виступу на Олімпійських іграх.

Не слід забувати, що значна кількість спортсменів на початку вторгнення фактично опинились в окупації і їх процес тренування був повністю під загрозою зриву. Наприклад, легкоатлет Андрій Проценко на момент вторгнення перебував на лівобережній частині Херсонщини і опинився в окупації, де був вимушений тренуватись у польових умовах, самотужки виготовивши спортивний інвентар. Врешті решт він був вимушений покинути свою домівку [28].

Таким чином, змагальна діяльність українських спортсменів в умовах воєнного стану має унікальні виклики але незважаючи на всі перешкоди, українські спортсмени продовжують тренуватися та брати участь у міжнародних змаганнях, представляючи свою країну на світовій арені та піднімаючи моральний дух нації.

1.3. Аналіз нормативно-правових документів, які регламентують систему підготовки спортсменів в умовах воєнного стану в Україні

Попри введення в Україні воєнного стану, законодавча база не зазнала суттєвих змін. Залишається чинним Закон України «Про фізичну культуру і спорт», до котрого не вносили жодних правок, котрі б регламентували функціонування українського спорту в умовах воєнного стану. Більшість положень цього закону на сьогоднішній день важко виконувати через причини, розглянуті у підрозділі 1 [7].

Після початку війни було впроваджено низку постанов та наказів, котрі регламентували навчально-тренувальний процес на самих перших етапах воєнного стану. Найперше, що було зроблено – направлено листа керівникам департаментів освіти, керівникам закладів професійної, фахової перед вищої та вищої освіти Міністерством освіти і науки з рекомендацією щодо припинення в усіх закладах освіти навчального процесу та оголосити канікули на два тижні. Мета даного листа – забезпечення всіх учасників освітнього процесу на початку бойових дій на території України [16, 2].

Комунальні позашкільні навчальні заклади спортивного профілю були вимушені разом з освітянами призупинити навчально-тренувальну роботу саме на основі цього листа. Було зупинено реалізацію ключових програмних документів – Державної програми національно-патріотичного виховання (на період до 2025 року), Державної програми розвитку фізичної культури і спорту (на період до 2024 року), виконання завдань відносно Плану заходів на 2021-2022 роки щодо реалізації першого етапу Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року [23, 24].

Стратегія розвитку фізичної культури і спорту й досі є чинним документом і вона жодним чином не була адаптована під сьогоднішні реалії і її цілі стають із року-в-рік невиконаними.

Якщо говорити про навчально-тренувальний процес більш детально, то Міністерством молоді та спорту було видано Наказ № 748 від 24 лютого 2022 року, згідно котрого структурним підрозділам Міністерства, до повноважень яких віднесена координація розвитку видів спорту, належало припинити проведення всіх спортивних заходів на території України, котрі були заплановані на 2022 рік до окремого розпорядження [15].

Також проблемою в системі спортивної підготовки стала евакуація жителів областей, на котрих розгорнулись бойові дії. Це спричинило переміщення сімей спортсменів за кордон і в більш безпечні місця України і сприяло зниженню укомплектованості груп на різних етапах підготовки, на основі якого виникли питання, що до якісного і ефективного забезпечення навчально-тренувального процесу з групами які не відповідають Наказу № 67 (17.01.2015) Міністерства молоді та спорту «Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл», а саме порядок наповнюваності груп відділень з видів спорту [16, 19].

Намагаючись стабілізувати ситуацію з навчально-тренувальними заняттями, тренери-викладачі змушені були перейти, як і освітяни, на дистанційну форму тренувань, де переміщенні спортсмени і ті які лишилися на місцях мали змогу підтримувати власну спортивну форму засобами доступними для використання в безпечних умовах перебування юних атлетів [2].

Але відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 19 серпня 2022 року № 929 «Деякі питання діяльності закладів фізичної культури і спорту в умовах введення воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні» заклади фізичної культури і спорту незалежно від підпорядкування, типів та форм власності в умовах дії воєнного стану, надзвичайної ситуації в Україні отримали дозвіл на забезпечення навчально-тренувального процесу де не ведуться

бойові дії встановленим Міністерством молоді та спорту. Ця постанова стосується дитячо-юнацьких спортивних шкіл, школи вищої спортивної майстерності, закладів спеціалізованої освіти спортивного профілю тощо [17].

Тобто відповідно до цієї постанови органами місцевого управління в сфері фізичної культури і спорту надано дозвіл фізкультурно-спортивним закладам на проведення навчально-тренувальних занять в звичайному режимі, але мають бути забезпечені безпечні умови їх проведення під час повітряної тривоги які узгоджені з керівниками служби надзвичайної ситуації.

Якщо говорити про змагання, то їх проведення здійснюється з дотриманням вимог Законів України «Про національну безпеку України» та «Про правовий режим воєнного стану» та наказу Міністерства молоді та спорту від 28 травня 2022 року № 1587 «Про деякі питання проведення всеукраїнських спортивних заходів в умовах воєнного стану» [6, 14].

Підготовка місць проведення змагання здійснюється відповідно до Постанови кабінету міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2025 «Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів»

Підготовка спортивних споруд, у тому числі дотримання діючих у цей період в зазначеному регіоні режимних, безпекових та протиепідемічних заходів, покладається на їх власників.

Висновки до розділу 1

Аналіз умов підготовки спортсменів в Україні під час воєнного стану вказав на наявність суттєвих викликів для галузі фізичної культури і спорту. Основними проблемами є втрата інфраструктури через пошкодження спортивних об'єктів, скорочення фінансування

спорту через переорієнтацію бюджетних коштів на військові потреби, міграція спортсменів та тренерів за кордон, а також погіршення психоемоційного стану атлетів. Відсутність належної нормативної бази для адаптації до воєнних умов ускладнює тренувальний процес. Незважаючи на всі труднощі, спортсмени продовжують тренуватися та брати участь у змаганнях, хоча загальний рівень їхньої підготовки залишається під загрозою.

РОЗДІЛ 2. ОРГАНІЗАЦІЯ ТА МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

2.1. Організація та завдання дослідження

Під час написання кваліфікаційної роботи на отримання магістерського рівня вищої освіти було проаналізовано значну кількість статистичної інформації для визначення чинників та їх впливу на стан спортивної галузі під час воєнного стану. Базою дослідження був комунальний заклад освіти «Дніпропетровський фаховий коледж спорту» Дніпропетровської обласної ради», відділення легкої атлетики.

Для виконання завдання щодо визначення чинників, які впливають на результативність змагальної діяльності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану, були використані методи теоретичного та емпіричного дослідження.

Теоретичні методи дослідження:

- аналіз наукової літератури, методичної літератури, статистичних джерел і інтернет-ресурсів;
- методи теоретичної інтерпретації, а саме синтезу і узагальнення і індукції.

З-поміж емпіричних методів дослідження були використані: метод педагогічного спостереження, опитування (анкетування).

2.1.1. Теоретичні методи дослідження. Оскільки проблематика цієї магістерської роботи є досить новою та недостатньо дослідженою, неможливо було обмежитись лише науковою літературою.

Нами був проведений пошук та узагальнення інформації щодо впливу соціальних і економічних чинників на змагальну діяльність спортсменів не тільки серед наукових видань, а й серед нормативно-правових документів і статистичних джерел. Серед них – протоколи змагань дніпропетровських легкоатлетів, а також бюджет видатків на спортивну галузь у Дніпропетровській області.

Аналіз дав змогу коректно визначити предмет дослідження, а синтез – знайти спільні риси серед чинників, котрі впливають на предмет.

За допомогою методів узагальнення і індукції отримані дані були приведені до єдиного цілого від сукупності розрізнених факторів.

2.1.2. Емпіричні методи дослідження. Серед таких методів дослідження було обрано саме педагогічне спостереження і опитування, котрі проводились під час виробничої практики.

Метою спостереження було виявлення того, які саме чинники можуть теоретично та практично вплинути негативно на процес змагань і результативність спортсменів на них.

Спостереження проводилось в два етапи. Перший етап прийшовся на період проходження виробничої практики (лютий – березень 2024 рр.). В ході цього спостереження було виявлено основні чинники, що спричиняють перешкоди для нормального проведення навчально-тренувального процесу. Другий етап спостереження було проведено у період з травня по липень 2024 року, тобто на період літнього змагального сезону, котрий є основним етапом підготовки легкоатлетів.

У ході літнього змагального сезону мною було проведено опитування спортсменів та тренерів на предмет того, які чинники, на їх думку, створюють найбільші перешкоди для навчально-тренувального і змагального процесу. Опитування проводилось шляхом анкетування, анкета розроблялась мною власноруч, вона наведена у Додатку Б.

2.1.3. Контингент дослідження. Спортсмени та тренери з легкої атлетики, які беруть участь у навчально-тренувальному процесі та змагальній діяльності в Україні в умовах воєнного стану. Спортсмени – юнаки та дівчата 13-16 років, дисципліна – біг на 800м та 1500м. Тренери – віковий діапазон 40-60 років, стаж роботи від 10 років.

2.1.4. Методи математичної статистики. В ході опрацювання матеріалів визначалося середнє арифметичне значення результативності спортсменів певних вікових категорій на певних дистанціях за певний період. Дані порівнювалися між собою з метою виявити прогрес або регрес і визначити, чи пов'язані ці дані з чинниками, виявленими в ході роботи.

Розрахунок середніх арифметичних здійснюється за формулою: $C = (K_1 + K_2 + \dots + K_n) / N$, де C – середнє арифметичне; N – кількість елементів сукупності; K_n – значення досліджуваної ознаки n -го елементу сукупності.

2.2. Організація дослідження

Організація і проведення дослідження, котрі лягли в основу написання кваліфікаційної роботи, виконувалися впродовж 2023–2024 навчальних років. Актуальність і проблематика були сформовані під час проходження переддипломної практики наприкінці першого семестру 2023 року.

Згідно цього були визначені основні завдання для проведення дослідження, та визначені періоди їх виконання.

Поставлені завдання даного дослідження визначили наступну послідовність їх проведення:

1) Перший етап – аналіз джерел інформації для проведення дослідження (січень – лютий 2024 рр.).

2) Другий етап – проведення емпіричних досліджень: спостереження (лютий – березень 2024 рр.), анкетування (травень – липень 2024 рр.).

3) Аналіз результатів анкетування (серпень 2024 р.)

4) Аналіз статистичних джерел, побудування математичної моделі (вересень 2024 рр.)

5) Оформлення кваліфікаційної роботи, написання статті до участі у конференції, підготовка до захисту (жовтень – листопад 2024 рр.).

РОЗДІЛ 3. ЗМАГАЛЬНА ДІЯЛЬНІСТЬ УКРАЇНСЬКИХ ЛЕГКОАТЛЕТІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

3.1. Аналіз результативності змагальної діяльності українських спортсменів до 2022 року та в умовах воєнного стану

Проведення аналізу результативності змагальної діяльності українських легкоатлетів нами були використані статистичні дані, що знаходяться у відкритому доступі на сайті Федерації легкої атлетики України (ФЛАУ).

Перш за все, варто наголосити, що проаналізовані періоди були розділені на ті, що були до введення воєнного стану (2017-2021) та після його введення (2022-2023). До аналізу не був включений 2020 рік, оскільки більшість змагань було скасовано через всесвітню пандемію COVID-19.

На початку аналізу було вирішено прорахувати середньорічну кількість проведених всеукраїнських змагань з легкої атлетики (див. табл. 1).

З 2017 по 2019 рік ситуація зі змаганнями була стабільною, оскільки регулярно проводились зимові та літні чемпіонати національного рівня.

Спостерігався високий рівень залучення спортсменів до змагань. Середня кількість учасників всеукраїнських змагань складала від 200 до 500 осіб в залежності від вікової категорії

2020-2021 роки були складними через пандемію COVID-19, оскільки вона стала причиною скасування більшої частини заходів або їх проведення в обмеженому форматі з допуском мінімальної кількості учасників, що пройшли медичні перевірки. Багато спортсменів та тренерів зіткнулися з труднощами в доступі до спортивних об'єктів і були вимушені тренуватись в імпровізованих умовах, а кількість учасників змагань суттєво зменшилася через карантинні заходи.

Повномасштабне вторгнення та введення воєнного стану у 2022 році стало найбільшим викликом не лише для української легкої атлетики, а й для українського спорту в цілому. В умовах військових дій майже всі змагання в були скасовані, що стало великою проблемою у підготовці до Олімпійських Ігор 2024, оскільки 2022 рік був першим роком трирічного циклу підготовки до Олімпіади.

Таблиця 3.1

Кількість проведених всеукраїнських змагань з легкої атлетики у період з 2017 по 2023 роки

Рік	Кількість проведених всеукраїнських змагань
2017	90
2018	105
2019	133
2021	108
2022	26
2023	63

У 2023 році можна спостерігати поступове відновлення змагальної діяльності, але кількість заходів все одно значно зменшилася порівняно з довоєнними роками. У зимовому сезоні 2023 року, наприклад, було помітно скорочення кількості проведених змагань, але літні чемпіонати все ж проводилися у кількох регіонах України, таких як Львів, Луцьк, Ужгород, Івано-Франківськ. Деякі зимові чемпіонати проводились у м. Київ.

За даними Федерації легкої атлетики України, у 2023 році кількість змагань залишалася нижчою, ніж у попередні роки. Середня кількість учасників при цьому становила приблизно 100-200 учасників, що значно менше ніж у довоєнні роки.

Спортсмени, які залишилися в країні, стикалися з проблемами підготовки через обмежений доступ до спортивної інфраструктури та необхідність регулярних евакуацій з місць проведення змагань до бомбосховищ, що впливало на якість проведення змагань.

Якщо говорити про результати, то за статистичними даними ФЛАУ, середні результати для категорії U16 на дистанціях 800 м і 1500 мають наступні значення (табл.2).

Таблиця 3.2

**Середні результати виступів атлетів категорії U16 на
дистанціях 800м і 1500м у період з 2017 по 2023 роки**

Дисципліна	Результати					
	2017	2018	2019	2021	2022	2023
Біг 800м – U16 хлопці	02:03:54	02:01:19	02:05:32	02:04:08	02:06:08	02:07:31
Біг 800м – U16 дівчата	02:20:37	02:23:11	02:23:22	02:22:44	02:25:35	02:26:06
Біг 1500м – U16 - хлопці	04:17:11	04:20:51	04:18:06	04:21:21	04:24:05	04:24:01
Біг 1500м - U16 - дівчата	05:02:34	05:01:16	05:03:25	05:02:26	05:08:04	05:07:00

Хлопці (800 м) – в період 2017–2021 років середній результат становив 2:03–2:05 хвилин. У 2022-2023 роках спостерігається незначне зниження результатів до 2:06–2:08 хвилин через вплив умов війни.

Дівчата (800 м) – результати до 2022 року коливалися в межах 2:20–2:24 хвилин. Після початку війни середній час збільшився на 2–3 секунди і становив 2:22–2:27 хвилин.

Хлопці (1500 м) – до війни середній результат був на рівні 4:15–4:20 хвилин, але з початком війни результати погіршилися до 4:25–4:30 хвилин.

Дівчата (1500 м): Середній результат до війни становив 5:00–5:05 хвилин. Під час війни він дещо погіршився — до 5:10 хвилин.

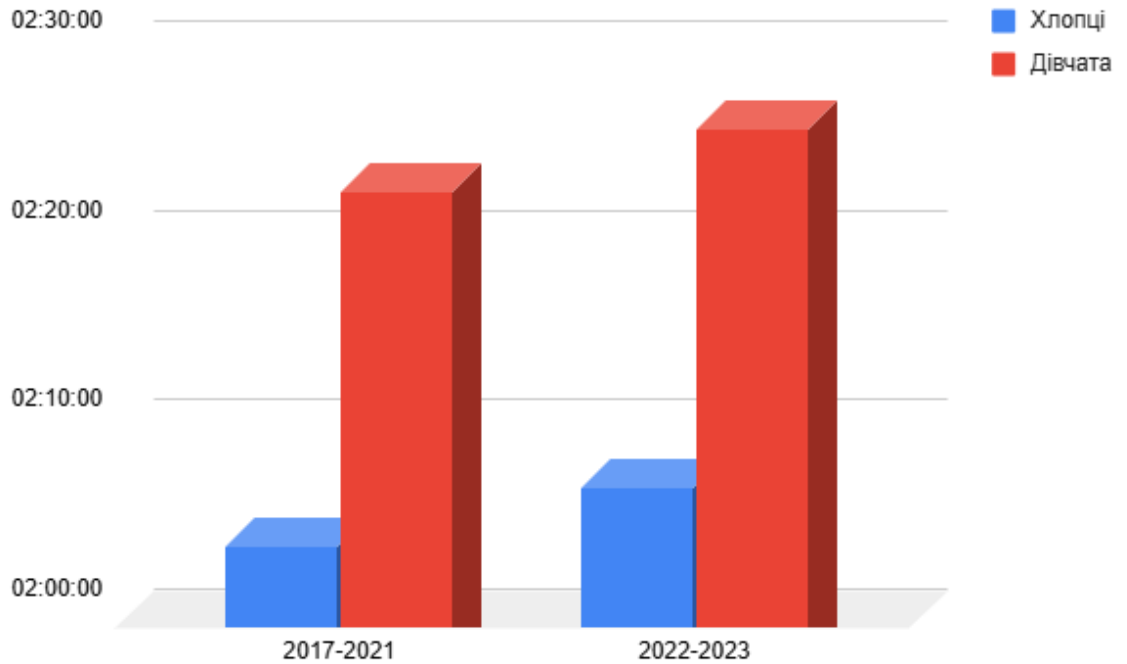

Рис. 3.1 Порівняння результатів у дисципліні 800м (хлопці та дівчата)

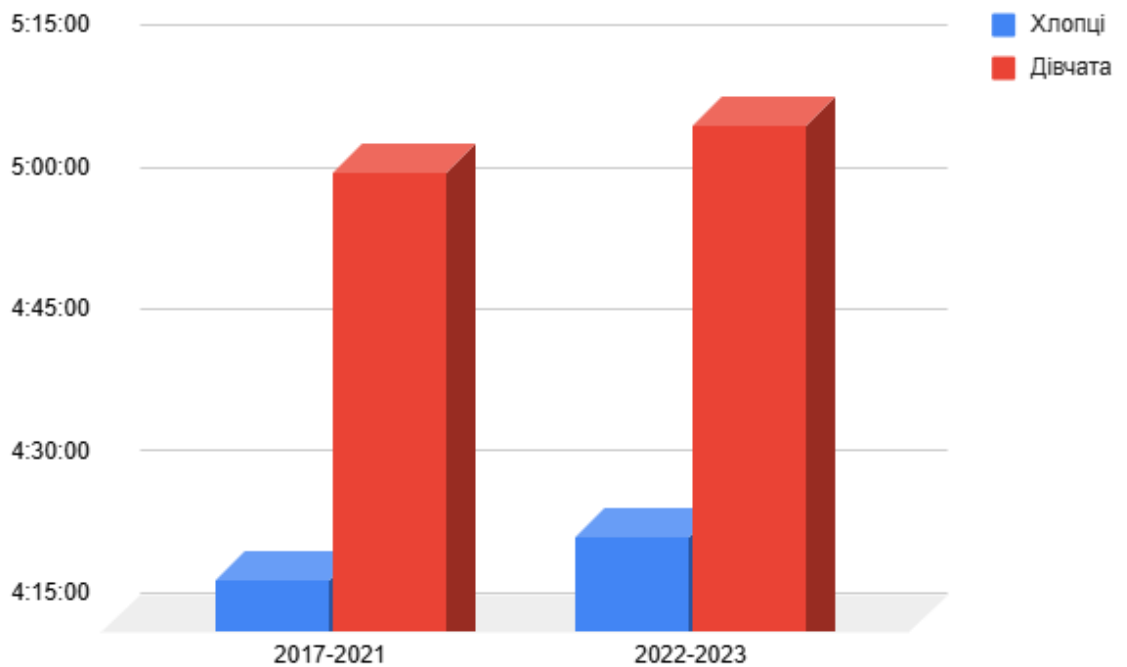

Рис. 3.2 Порівняння результатів у дисципліні 800м (хлопці та дівчата)

Отже, аналіз результативності змагальної діяльності українських легкоатлетів показав, що після початку воєнних дій у 2022 році кількість проведених національних змагань значно зменшилася. Якщо до війни у період з 2017 по 2019 рік проводилося від 90 до 133 змагань щорічно, то у 2022 році цей показник скоротився до 26. У 2023 році спостерігалось часткове відновлення змагальної активності, однак кількість заходів все ще залишалася нижчою за довоєнний рівень, з 63 змаганнями на рік. Погіршення умов для тренувань та змагань призвело до зниження результативності спортсменів, особливо в молодших вікових категоріях. Наприклад, у категорії U16 на дистанції 800 м середні результати для хлопців погіршилися на 3-5 секунд порівняно з довоєнним рівнем.

Війна також змінила географію проведення змагань, обмеживши їх лише до регіонів, віддалених від бойових дій, таких як Львів, Івано-Франківськ, Луцьк та Ужгород. Учасників змагань стало значно менше, і їхня кількість знизилася на 30-40% у порівнянні з довоєнним періодом. Відновлення змагальної активності в 2023-2024 роках частково виправило цю ситуацію, проте кількість учасників залишається меншою, ніж у попередні роки. Обмежений доступ до спортивної інфраструктури також негативно позначився на рівні підготовки спортсменів, що спричинило загальне зниження результативності та фізичної форми.

3.2. Особливості змагальної діяльності спортсменів в умовах воєнного стану в Дніпропетровській області та м. Дніпро

Змагальна діяльність спортсменів у Дніпропетровській області та місті Дніпро зазнала суттєвих змін через воєнні дії в Україні. Дніпропетровська область є однією з областей, які безпосередньо межують з територіями, де ведуться активні бойові дії, що суттєво вплинуло на безпекову ситуацію та спортивну інфраструктуру.

До основних особливостей змагальної діяльності можна віднести наступні аспекти:

1. Безпекові обмеження – через наближеність Дніпропетровської області до бойових дій спортивні заходи часто супроводжуються посиленими заходами безпеки, такими як регулярні евакуації учасників під час повітряних тривог.

2. Скорочення кількості змагань – кількість проведених спортивних заходів у регіоні значно зменшилася оскільки Дніпро, як важливий спортивний центр до війни, нині може приймати лише обмежену кількість змагань, що призвело до зменшення спортивної активності.

3. Психологічний тиск на спортсменів – постійна загроза обстрілів і загальна напруженість в регіоні мають вплив на психологічний стан спортсменів. Це, в свою чергу, негативно впливає на їхню концентрацію та загальний рівень підготовки до змагань, що веде за собою зниження результативності.

4. Обмежений доступ до інфраструктури – у Дніпрі й області багато спортивних об'єктів використовуються для гуманітарних потреб або як тимчасові сховища, що обмежує можливості спортсменів для тренувань. Наразі у м. Дніпро є дві бази для проведення змагань, котрі відповідають нормам безпеки – стадіон «Олімпійські резерви», котрий використовується для тренувань і змагань у літній сезон, та критий манеж Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, котрий використовується у зимовий період тренувань і змагань.

5. Міграція спортсменів за кордон – як і в багатьох інших регіонах України, частина спортсменів була змушена виїхати за кордон або в інші безпечніші регіони, що позначилося на загальному рівні змагальної діяльності в області.

Важливо відзначити, що місто Дніпро намагається підтримувати спортивну активність, адже регіон є важливим спортивним осередком для України, але умови війни суттєво ускладнили проведення змагань та підготовку спортсменів.

Під час дії військового стану, ключовою умовою для дозволу на проведення змагань є наявність укриття і це ж є основною проблемою, оскільки під час будівництва, або реконструкції спортивних об'єктів не було передбачено будівництво укриттів від обстрілів.

Наразі, таку функцію виконують підвальні приміщення, котрі були переобладнанні як укриття. У м. Дніпро тільки на стадіоні «Олімпійські резерви» була можливість це зробити, тому це і є основною базою для проведення літніх змагань.

Тенденція відносно проведених змагань у Дніпропетровській області суттєво не відрізняється від ситуації з всеукраїнськими змаганнями. З самого початку повномасштабного вторгнення, вся система управління спорту була майже паралізована. Були відсутні рішення відносно законодавчої бази, дії спортивних організацій регламентувались наказами Кабінету Міністрів України, а процес функціонування змагальної діяльності був поставлений на паузу.

Нижче наведена статистика проведення змагань у м. Дніпро, котра включає в себе період з 2017 по 2024 роки (табл. 3).

Таблиця 3.3

**Загальна кількість проведених змагань у м. Дніпро
з 2017 по 2024 роки**

Рік	Кількість змагань (загальна)
2017	27
2018	26
2019	34
2021	36
2022	13
2023	53

У довоєнні періоди кількість проведених змагань у Дніпропетровській області показувала стабільне зростання, але починаючи з 2022 року ситуація значно змінилась.

Найцікавішим є різке зростання кількості проведених змагань у 2023 році. Я пов'язую це з тим, що через введені норми до наявності сховищ на спортивних спорудах (стадіонах) більшість регіональних спортивних споруд не відповідали нормам і тому на них не було дозволено проводити масові заходи (змагання), тому м. Дніпро стало основним місцем проведення змагань, через це й виросла їх кількість.

Цікаво звернути увагу на кількість учасників змагань. Після аналізу протоколів змагань з 2017 по 2023 рік, проведених у м. Дніпро і ситуація виглядає наступним чином:

Таблиця 3.4

**Середня кількість учасників змагань у чемпіонатах області
та м. Дніпро**

Рік	Середня кількість учасників
2017	311
2018	378
2019	312
2021	296
2022	195
2023	184

Ситуація з кількістю учасників показує таку ж саму тенденцію як і з національними чемпіонатами. Основним фактором скорочення середньої кількості учасників є виїзд значної кількості спортсменів за кордон, особливо це торкнулось дівчат категорії U16 (до 16 років).

Шляхом опитування тренерів та аналізу складів навчальних груп в ході виробничої практики було виявлено, що постраждала гендерна рівність у наповнюваності груп. У довоєнні часи баланс коливався на рівні 50/50 – 60/40, зараз групи складають 70% хлопці і 30% дівчата.

Також, як було зазначено у розділі 1, норми наповнюваності груп, згідно чинного законодавства, залишаються на довоєнному рівні і повністю ігнорують сучасні реалії, еміграцію молодого населення і зниження мотивації молодого покоління до занять спортом.

Це є вагомим чинником до скорочення кількості учасників змагань, що в свою чергу спричиняє зниження рівня конкуренції серед спортсменів. Змагання виявляють не кращих з найкращих, а найкращих з тих, хто є. Це в свою чергу є чинником зниження результативності на національному і міжнародному рівнях.

Також, до особливостей проведення змагань необхідно зазначити такий фактор як повітряні тривоги. Згідно норм безпеки, під час повітряної тривоги змагання перериваються і всі учасники мають прослідувати до укриття. Це безпосередньо впливає як на фізичний так і на моральний стан спортсменів, оскільки неможливо спрогнозувати коли саме буде тривога і як довго вона буде тривати. Змагальний процес у такому випадку перетворюється на лотерею – змагання можуть перерватись вже перед самим стартом, коли спортсмен вже повністю готов як фізично так і психологічно розпочати змагання і це, в свою чергу, може вплинути на результативність.

Для виявлення практичного впливу на результативність спортсменів були досліджені протоколи змагань з 2017 по 2024 роки з метою виявлення, чи дійсно описані вище чинники мають вплив на результативність спортсменів. Для аналізу були виділена вікова група U16, оскільки спортсмени цього віку ще знаходяться на стадії росту та формуванні психіки і вони більш чутливо сприймають відхилення від нормальних ситуацій. Дистанції були обрані згідно спеціалізації – 800м

та 1500м. Сезон змагань – літо, оскільки даний сезон є основним у легкій атлетиці. Для порівняння були вираховані середні результати 1, 2 та 3 місць змагань. На наступних діаграмах продемонстровані результати дослідження.

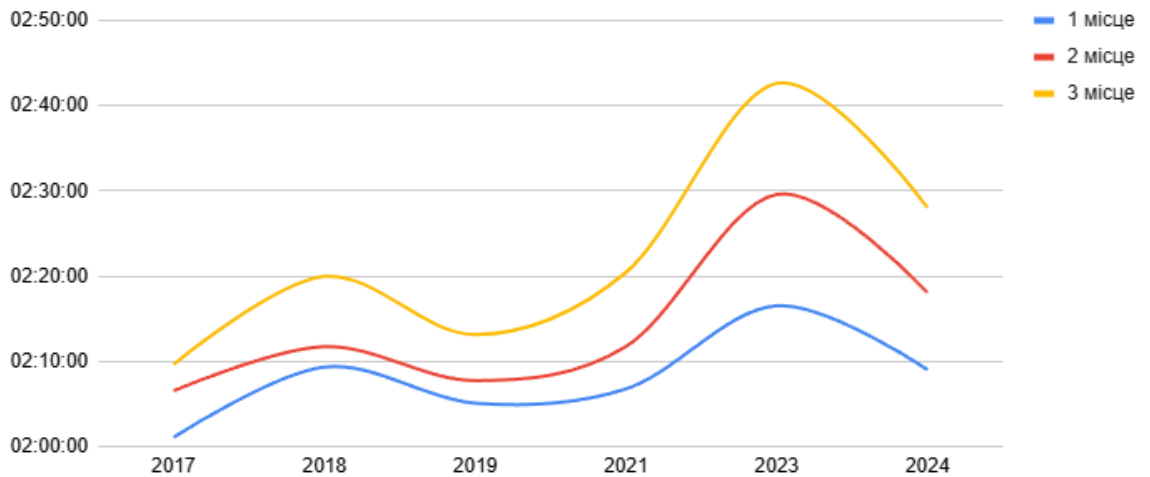

Рис. 3.3 Результати з бігу на 800м (хлопці, U16)

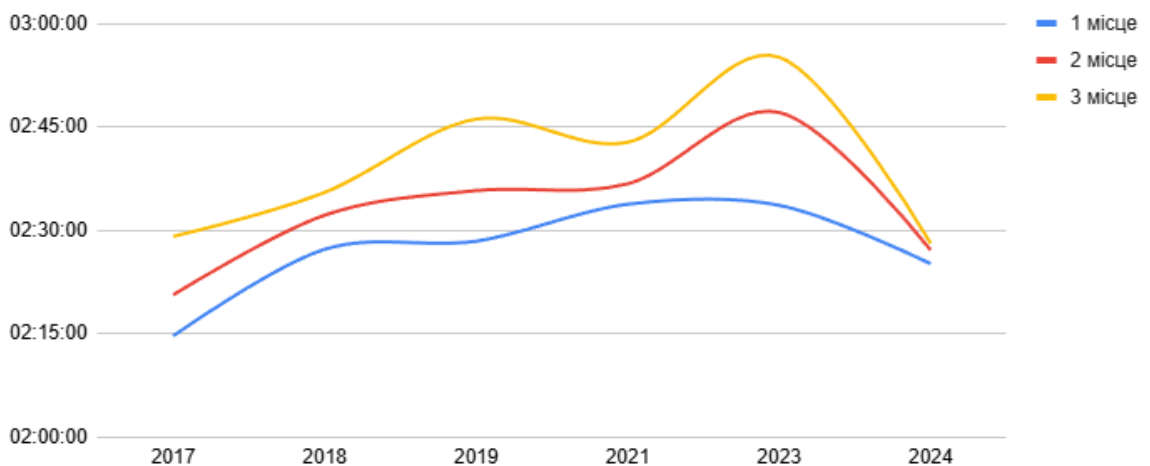

Рис. 3.4 Результати з бігу на 800м (дівчата, U16)

На графіках видно, що пік погіршення результатів (збільшення часу на подолання дистанції) припадає на 2023 рік. В цей рік діяли суворі обмеження на проведення змагань, під час повітряної тривоги біг на дистанції зупинявся і учасники слідували до укриттів.

Середнє зниження результатів знаходиться на рівні від 3 до 10 секунд і складає приблизно від 02:09:01 до 02:16:31 у хлопців і від 02:25:06 до 02:33:35 у дівчат, що є значно нижчим за середні результати всеукраїнських змагань, тобто дніпропетровські легкоатлети є менш конкурентоздатними в порівнянні з легкоатлетами з інших регіонів.

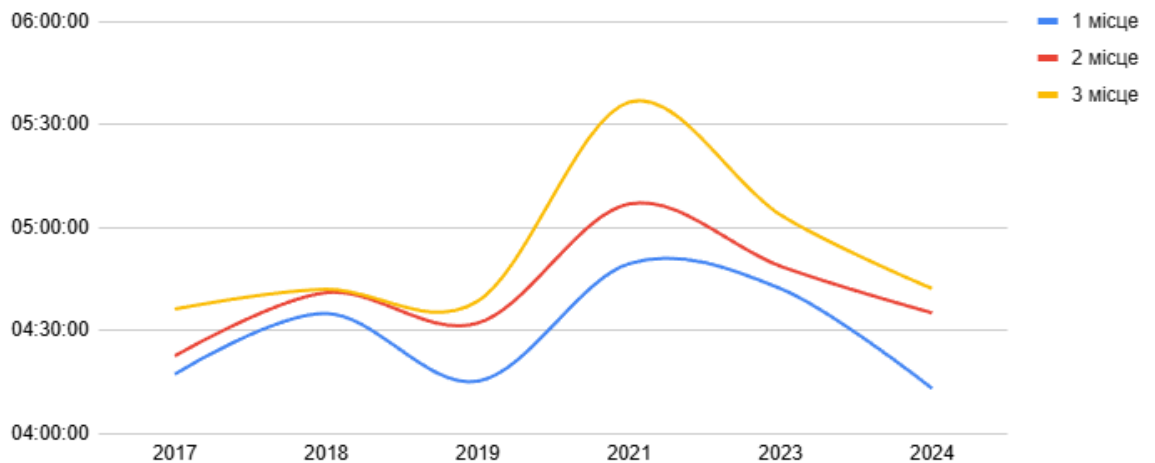

Рис. 3.5 Результати з бігу на 1500м (хлопці, U16)

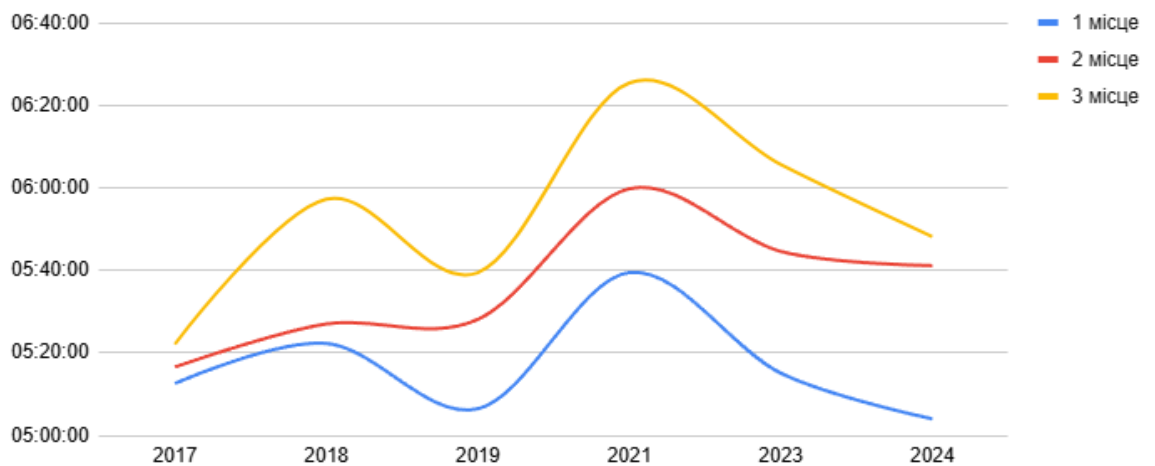

Рис. 3.6 Результати з бігу на 1500м (дівчата, U16)

В бігу на 1500 м тенденція менш критична, оскільки основний пік зниження результативності припадає на 2021 рік. Результати переможців змагань з кожним наступним роком покращуються, а результати 2 і 3 місць вищі за довоєнний період.

Середні значення результатів знаходяться на рівні від 04:13:01 до 04:42:05 у хлопців і від 5:04:00 до 5:15:04 у дівчат, що також є значно нижчим за середні результати всеукраїнських змагань.

З даних, наведених вище можна зробити висновок, що з початком воєнного стану в Україні кількість змагань з легкої атлетики суттєво зменшилася. Якщо до війни, у період з 2017 до 2019 року, кількість змагань стабільно коливалася в межах 90–133 щорічно, то у 2022 році цей показник скоротився до 26. У 2023 році спостерігалось часткове відновлення кількості проведених змагань проте у 2024 році кількість заходів все ще залишається меншою порівняно з довоєнним рівнем.

Обмеження доступу до спортивної інфраструктури через пошкодження або її використання для гуманітарних потреб також створило значні труднощі для проведення змагань та тренувань.

У Дніпрі функціональними залишилися лише дві бази, а безпекові вимоги, такі як наявність укриттів, додатково ускладнили змагальний процес.

Водночас, нестабільність тренувань та психологічний тиск, пов'язаний із війною, призвели до погіршення результатів спортсменів, особливо в молодших категоріях, таких як U16.

Постійні повітряні тривоги під час змагань змушують переривати заходи, що негативно впливає на фізичний та психологічний стан спортсменів. Війна також спричинила відтік спортсменів за кордон, особливо молоді, що призвело до зниження кількості учасників та конкуренції на змаганнях.

3.3. Характеристика чинників, які впливають на результативність змагальної діяльності українських легкоатлетів в умовах воєнного стану (на прикладі Дніпропетровської області)

Зважаючи на дані, викладені вище, можна класифікувати чинники впливу результативності легкоатлетів на три категорії – організаційні, психологічні та економічні. Кожну підгрупу чинників пропонуємо розглянути більш детально.

Організаційні чинники мають розкрити проблеми з котрими зіштовхуються організатори змагань і відповісти на питання – де і як проводити змагання на сьогоднішній день.

Проаналізувавши поточні положення про проведення легкоатлетичних змагань, необхідно звернути увагу на те, що кожне положення має в собі розділ Безпека та підготовка місць проведення змагань. Орієнтовний зміст цього розділу виглядає наступним чином:

«Проведення змагання здійснюється з дотриманням вимог Законів України «Про національну безпеку України» та «Про правовий режим воєнного стану» та наказу Міністерства молоді та спорту від 28 травня 2022 року № 1587 «Про деякі питання проведення всеукраїнських спортивних заходів в умовах воєнного стану».

Підготовка місць проведення змагання здійснюється відповідно до Постанови кабінету міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2025 «Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів»

Підготовка спортивних споруд, у тому числі дотримання діючих у цей період в зазначеному регіоні режимних, безпекових та протиепідемічних заходів, покладається на їх власників.

Забезпечення заходів безпеки при проведенні змагання покладається на головного суддю.

Під час організації та проведення змагання головний суддя забезпечує учасників заходу інформацією про найближче укриття, до якого необхідно слідувати під час повітряної тривоги.

У разі оголошення повітряної тривоги в регіоні, в якому проводиться спортивний захід, відповідальний за безпеку проведення заходу приймає рішення щодо евакуації всіх учасників в укриття або споруду, яка може використовуватися як укриття та знаходитися на відстані не більш ніж 500 метрів від спортивної споруди, де проводиться захід.

Загальна кількість учасників заходу не повинна перевищувати кількість місць в укритті. В разі участі в змаганнях малолітніх та неповнолітніх осіб, відповідно до цивільного та сімейного законодавства, зазначений захід повинен проводитися за письмовою згодою батьків (опікунів) таких учасників.»

Повний зразок типового положення щодо проведення змагань з легкої атлетики у Дніпропетровській області наведено у Додатку 2.

Під час дії військового стану, ключовою умовою для дозволу на проведення змагань є наявність укриття і це ж є основною проблемою, оскільки під час будівництва, або реконструкції спортивних об'єктів не було передбачено будівництво укриттів від обстрілів. Наразі, таку функцію виконують підвальні приміщення, котрі були облаштовані як укриття. У м. Дніпро тільки на стадіоні «Олімпійські резерви» була можливість це зробити, тому це і є основною базою для проведення літніх змагань.

Якщо говорити про економічні чинники, то при плануванні будь-якої організаційної роботи треба враховувати наявність необхідних ресурсних можливостей. В даному випадку мова йде про гроші, а саме про бюджет.

Було проаналізовано бюджети Дніпропетровської області, а саме видатки на функціонування та розвиток структур та департаментів, пов'язаних безпосередньо зі спортом.

Дані знаходяться у відкритому доступі на офіційному сайті Дніпропетровської державної адміністрації і їх аналіз вносить додаткову ясність щодо поточного стану фінансування спорту у Дніпропетровській області.

Таблиця 3.5

**Бюджетні видатки на функціонування спорту
в Дніпропетровській області**

Рік	Фінансування Департаменту сім'ї молоді та спорту, грн.	Проведення спортивної роботи в регіоні (НТЗ, змагання), грн.	Діяльність закладів фізичної культури і спорту, грн.	Сума, грн.
2017	33 360 500,00	7 631 000,00	13 848 700,00	54 840 200,00
2018	46 772 350,00	10 989 800,00	23 787 150,00	81 549 300,00
2019	67 752 500,00	17 006 000,00	35 116 800,00	119 875 300,00
2021	73 305 380,00	10 380 500,00	34 744 680,00	118 430 560,00
2022	100 374 080,00	19 278 200,00	49 165 280,00	168 817 560,00
2023	75 603 980,00	12 014 100,00	34 272 480,00	121 890 560,00
2024	80 728 380,00	12 022 676,00	38 782 245,00	131 533 301,00

Хочу звернути увагу саме на статтю Проведення спортивної роботи в регіоні (НТЗ, змагання). Після 2022 року ця стаття розходів значно скоротилась, та залишилась майже незмінною у 2023 та 2024 роках.

На перший погляд ситуація не здається критичною. В порівнянні з минулими періодами є тенденція зростання, але варто враховувати такий фактор як інфляція. На таблиці нижче представлені суми витрат, приведені до середньорічного курсу долару США.

Таблиця 3.6

Витрати на проведення спортивної роботи в регіоні (НТЗ, змагання)

Рік	Проведення спортивної роботи в регіоні (НТЗ, змагання - грн)	Сума всіх витрат (грн)	Середньо річний курс долара США	Проведення спортивної роботи в регіоні (НТЗ, змагання), \$	Сума всіх витрат, \$
2017	7 631 000	54 840 200	26,6	286 879,70	2 061 661
2018	10 989 800	81 549 300	27,2	404 036,76	2 998 136
2019	17 006 000	119 875 300	25,85	657 872,34	4 637 342
2021	10 380 500	118 430 560	26,96	385 033,38	4 392 824
2022	19 278 200	168 817 560	27,7	695 963,90	6 094 496,
2023	12 014 100	121 890 560	35,5	338 425,35	3 433 536,
2024	12 022 676	131 533 301	40,1	299 817,36	3 280 132

Як видно з даної таблиці, у фінансуванні спорту та спортивних заходів відбувається значне скорочення. Значні кошти вилучаються з даних статей витрат, а те що залишається скорочується за рахунок інфляції. Хочу також відмітити, що передбачені витрати ділять між собою всі види спорту.

Таким чином, в умовах повномасштабної війни регіональний спорт у Дніпропетровській області та легка атлетика зокрема постає перед серйозними викликами. Спостерігаються тенденції скорочення кількості учасників змагань, що може свідчити про зниження інтересу

до легкої атлетики як до виду спорту. З боку місцевого самоврядування відбувається скорочення видатків на спорт взагалі. На мою думку, в таких умовах дана система не спроможна розвиватись, їй вистачає ресурсів лише на підтримання поточного стану та поступове скорочення. Військова агресія з кожним днем вносить свої корективи, тому неможливо спрогнозувати, яким чином зміниться ситуація у наступних періодах.

Для дослідження соціальних чинників в ході дослідження було проведено опитування спортсменів і тренерів для виявлення чинників, котрі є найбільш проблематичними для нормального функціонування навчально-тренувального і змагального процесів. Повний варіант анкети наведений у додатку 1. Після проведення анкетування було отримано 57 заповнених форм.

Нижче наведений аналіз отриманих відповідей по кожному з пунктів анкети:

В анкетуванні взяли участь 12 тренерів і 45 спортсменів.

Вік спортсменів в середньому припадає на проміжок від 13 до 17 років. Вік тренерів розпочинається від 45 років. Найстарший респондент серед тренерів – 74 років. Тут я хочу відмітити проблему того, що серед тренерів все рідше зустрічаються молоді тренери саме з легкої атлетики. Основним фактором є низька заробітна плата зі старту роботи – близько 8000 грн. (~200\$), високі вимоги з боку керівництва і висока відповідальність (робота з молодими спортсменами).

У запитанні щодо найбільших перешкод для тренувального процесу в умовах воєнного стану було передбачено вибір до трьох варіантів відповідей, включаючи власний. Всі респонденти обрали варіант – «Психологічний стрес через воєнні дії», 63% (36 респондентів) додали варіант «Фінансові труднощі», 43% (25 респондентів) обрали варіант «Мобілізація спортсменів або тренерів». Узагальнюючи я можу відмітити, що обрання таких варіантів є свідченням знаходження

спортсменів і тренерів у постійному стресі через наслідки ведення війни на території країни.

У наступному питанні про основні перешкоди змагальної діяльності є чітке розділення між відповідями тренерів і спортсменів. 90% тренерів обрали варіанти «Відміна або перенесення змагань», «Фінансові труднощі для участі», «Труднощі у проведенні тренувальних зборів перед змаганнями».

Дійсно, на прикладіДФКС можна констатувати наявність труднощів з фінансуванням командувань на змагання і проведення навчально-тренувальних зборів. Не рідка практика від'їзду тренера з обмеженою кількістю спортсменів за власний кошт «авансом» і компенсацією постфактум. Деякі тренери йдуть на такі кроки, але деякі не готові брати такі ризики і чекають нагоди на фінансування зборів або поїздок на змагання наперед. Зменшення кількості змагань також негативно впливає на підготовку спортсменів, оскільки змагальний досвід і психологічна підготовка набуваються спортсменами набагато повільніше.

65% спортсменів ж вказали як основні перешкоди «Відміну або перенесення змагань», 45% «Труднощі у проведенні НТЗ» і 40% «Психологічні проблеми», пов'язані з війною. Важливо розуміти, що для молоді спортсмени мають потреби у спілкуванні з новими людьми, отриманні нових емоцій, подорожі, зміна оточення тощо. Це не дає навчально-тренувальному процесу перетворюватись на рутину і підтримує зацікавленість продовжувати заняття спортом, а скорочення даних подій можуть негативно вплинути на мотивацію спортсменів.

В питанні про фізичну підготовку відповіді коливаються від варіантів «Не вплинула» до «Трохи покращилась». 100% тренерів вважають, що воєнний стан не вплинув на фізичну підготовку їх учнів, спортсмени також вважають, в своїй більшості – 70%, що їх фізична

підготовка не змінилась, 20% спортсменів вважають, що їх форма навпаки покращилась.

10% спортсменів обрали варіант «Трохи погіршилася», але не було жодного варіанту «Значно погіршилася».

Це може свідчити про те, що тренери і спортсмени відповідально відносяться до своєї роботи і продовжують тренуватись не дивлячись на складні умови.

Ситуація з психологічним станом є прямо протилежною до попереднього питання про фізичну підготовку. Жодної відповіді «Позитивний вплив», 20% респондентів обрали «Стабільний психологічний стан», 80% відповідей коливаються між «Помірним стресом» і «Значним стресом». Даний фактор може бути прямим наслідком впливу війни на психологічний стан спортсменів. Як і більшість населення України, спортсмени, котрі знаходяться на території України перебувають у стані перманентного стресу, що в свою чергу може стати причиною зниження результативності і мотивації до продовження занять спортом.

Серед можливих варіантів про подолання перешкод, зазначених у попередніх питаннях, найбільш популярним варіантом відповіді є «Переміщення тренувального процесу за кордон», котрий обрали 70% респондентів.

Спортсмени і тренери часто спостерігають приклади того, як зірки українського спорту весь тренувальний і змагальний процеси проводять за кордоном і прагнуть опинитись у таких самих умовах. Дійсно, стабільна безпекова ситуація, свобода переміщень і доступність тренувальних баз приваблюють молодих спортсменів. Але, на мою думку, це є скоріше бажання знаходитись від війни якомога далі, в незалежності від продовження спортивної кар'єри. Також частими варіантами є «Залучення міжнародної фінансової допомоги» – 45% відповідей і «Створення безпечних тренувальних зон» – 20%.

Таким чином, за результатами анкетування можна зробити наступні висновки.

Складна психологічна ситуація – одним з головних викликів для спортсменів і тренерів є психологічний стрес, викликаний війною. Всі без винятку респонденти зазначили психологічний стрес як основну перешкоду для тренувального процесу.

Фінансові труднощі – вагомою перешкодою для участі в змаганнях та тренувальних зборах є фінансові проблеми. Тренери відзначають недостатнє фінансування для проведення зборів та участі у змаганнях, а деякі тренери змушені самостійно покривати витрати на поїздки. Така ситуація створює додатковий тиск на тренерів та спортсменів, обмежуючи їхні можливості для участі в змаганнях і підвищення своєї кваліфікації.

Молоді тренери та проблеми кадрів – анкетування виявило проблему нестачі молодих тренерів, що пояснюється низькими зарплатами та високими вимогами до роботи з молодими спортсменами. Це створює додаткові труднощі для розвитку легкої атлетики в Україні, адже втрата молодих спеціалістів може вплинути на довготривалий розвиток спорту.

Відсутність стабільних умов для тренувань – хоча фізична підготовка більшості спортсменів суттєво не постраждала, тренери та спортсмени підкреслюють важливість стабільних умов для тренувань. Відсутність можливості повноцінних тренувальних зборів та часті евакуації через повітряні тривоги знижують рівень підготовки і негативно впливають на процес здобуття змагального досвіду.

Бажання перемістити тренувальний процес за кордон – найбільш ефективним методом подолання вищезгаданих перешкод респонденти вважають переміщення тренувального процесу за кордон, де створені стабільні та безпечні умови для тренувань. Це говорить про потребу створення безпечних тренувальних зон в Україні або

міжнародної співпраці для забезпечення спортсменам можливостей для тренувань за кордоном.

Висновок до розділу 3

Воєнний стан суттєво вплинув на змагальну діяльність українських легкоатлетів в масштабах всієї країни і у Дніпропетровській області та м. Дніпро зокрема.

Основні проблеми пов'язані з обмеженим доступом до спортивної інфраструктури через її використання для гуманітарних потреб або пошкодження. Безпекові обмеження, часті повітряні тривоги та евакуації негативно позначаються на фізичній та психологічній підготовці спортсменів. Кількість змагань зменшилася, а кількість учасників впала через відтік спортсменів за кордон. Це призводить до зниження рівня конкуренції і результативності спортсменів.

Окрім організаційних викликів, велике значення мають психологічні фактори, такі як стрес через бойові дії та труднощі з концентрацією під час змагань.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі було проведено детальний аналіз чинників, котрі впливають на змагальну діяльність українських спортсменів в умовах воєнного стану. Основна увага була зосереджена на дослідженні умов, які обмежують тренувальні та змагальні процеси, а також на впливі зовнішніх факторів, таких як психологічний стрес, обмежений доступ до спортивної інфраструктури та фінансові труднощі.

Основні результати дослідження:

1. Зменшення кількості змагань – одним із ключових результатів дослідження є значне скорочення кількості змагань після початку воєнних дій. Якщо у період з 2017 по 2019 роки кількість змагань була стабільною (90–133 змагань щорічно), то у 2022 році цей показник знизився до 26. У 2023 році відбулося часткове відновлення змагальної активності, але кількість проведених заходів все ще не досягла довоєнного рівня. Це суттєво впливає на можливості спортсменів для здобуття змагального досвіду.

2. Зниження результативності спортсменів – дослідження показало, що воєнний стан спричинив погіршення фізичної форми та результативності спортсменів, особливо у молодших вікових категоріях (U16). Відсутність стабільних тренувальних зборів, переривання процесу через повітряні тривоги та евакуації негативно позначилися на результатах змагань. Наприклад, на дистанціях 800 м і 1500 м спостерігалось погіршення результатів на 3–5 секунд у порівнянні з довоєнним рівнем.

3. Обмежений доступ до інфраструктури – воєнні дії суттєво вплинули на доступ до спортивної інфраструктури. Деякі спортивні об'єкти були пошкоджені або використовувалися для гуманітарних потреб. У таких містах, як Дніпро, залишилося обмежене число баз, на яких можна проводити тренування та змагання. Це призводить до

скорочення можливостей для спортсменів та зниження рівня їх підготовки.

Фінансові труднощі – фінансові перешкоди також відіграють важливу роль. Зменшення фінансування спортивних програм і недостатнє забезпечення спортсменів ускладнюють проведення змагань та тренувальних зборів. Тренери змушені власними коштами фінансувати поїздки на змагання, що додатково ускладнює підготовку спортсменів.

Психологічний тиск – воєнні дії також сильно вплинули на психологічний стан спортсменів. Переважна більшість респондентів визнала, що перебуває у стані постійного стресу через воєнні дії. Це може бути причиною зниження мотивації спортсменів продовжувати спортивну діяльність і брати участь у змаганнях. Постійний стрес, викликаний тривогами та евакуаціями під час змагань, також впливає на результативність.

Дослідження має практичне значення, оскільки воно вказує на необхідність адаптації системи підготовки спортсменів до нових реалій. Необхідне створення безпечних умов для проведення змагань і тренувань. Крім того, робота показала необхідність психологічної підтримки спортсменів, що дозволить зменшити рівень стресу та підвищити їхню мотивацію.

Робота є унікальною у своїй галузі, оскільки вона досліджує та систематизує вплив воєнних дій на змагальну діяльність українських спортсменів. Це є важливим для подальшого розвитку системи підготовки спортсменів в Україні, оскільки результати можуть бути використані для створення нових підходів до організації змагань та тренувань у надзвичайних умовах в рамках всіх видів спорту.

Війна суттєво вплинула на всі аспекти змагальної діяльності в Україні, починаючи від зменшення кількості змагань до зниження результативності спортсменів. Однак, незважаючи на всі труднощі,

змагальний процес поступово відновлюється, і спортивна спільнота робить все можливе для підтримки спортсменів у цих складних умовах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Литовченко М. А. Феномен спорту вищих досягнень в Україні під час воєнного стану (на прикладі паралімпійської збірної з тенісу настільного) / М. А. Литовченко // Фізична культура і спорт. Виклики сучасності : зб. тез доп. II наук.-практ. конф., присвяч. 300-річчю з дня народження Г. С. Сковороди, Харків, 27–28 жовт. 2022 р. / Харків. нац. пед. ун-т ім. Г. С. Сковороди ; [редкол.: Ю. Бойчук (голов. ред) та ін.]. – Харків : [б. в.], 2022. – С. 51–57.
2. Долбишева Н.Г., Мустяца С.Є. ОСОБЛИВОСТІ СПОРТИВНОГО ВІДБОРУ НА ДНІПРОПЕТРОВЩИНІ В УМОВАХ ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ // International scientific conference «Development of physical culture and sports amidst martial law» : conference proceedings, October 5–6, 2022. Częstochowa, Republic of Poland : «Baltija Publishing», 2022. 170 pages.
3. Назаренко, О. М. Підготовка спортсменів-стрільців під час воєнного стану / Назаренко Олег Миколайович, Владимиров Максим В'ячеславович, Пустовий Юрій Юрійович та ін. // Підготовка правоохоронців в системі МВС України в умовах воєнного стану : зб. наук. пр. / МВС України, НАПН України, Харків. нац. ун-т внутр. справ, Каф. тактич. та спец.-фіз. підгот. ф-ту № 3. – Харків : ХНУВС, 2024. – С. 246-249.
4. Колісніченко, В. В., Замрозович-Шадрина, С. Р., Шапаренко, І. Є., Семаль, Н. В., & Юденко, О. В. (2022). ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ЗГУРТУВАННЯ СПОРТИВНОГО КОЛЕКТИВУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ. Науковий часопис Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, (5(150), 49-53. [https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.5\(150\)](https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series15.2022.5(150))
5. Концепція підготовки спортсменів України до Ігор XXXIII Олімпіади 2024 року у м. Париж (Франція), URL: <https://mms.gov.ua/sport/mizhnarodni-zmagannya/olimpijski->

[zmagannya/olimpijski-igri/parizh-2024/koncepciya-pidgotovki-sportsmeniv-ukrayini-do-igor-hhiii-olimpiadi-2024-roku-u-m-parizh-franciya](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text)

6. Про правовий режим воєнного стану: Закон України 389-VIII від 10.11.2015, останнє оновлення від 27.07.2024, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

7. Про фізичну культуру і спорт: Закон України 3808-XII від 24.12.1993, останнє оновлення від 06.10.2024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>

8. Про антидопінгову діяльність: Закон України № 2849-IX від 13.12.2022, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2011-20#Text>

9. Розвиток фізичної культури та спорту: новітні виклики, проблеми та перспективи: матеріали Міжнародної онлайн-конференції студентів, аспірантів і молодих вчених, 28 жовтня 2022 року. – Миколаїв: НУК імені адмірала Макарова, 2022. – 242 с

10. Фізична культура, спорт та здоров'я різних груп населення : матеріали III Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф. молодих вчених (Черкаси, 5 грудня 2022 р.) / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. – Черкаси, 2022. – 118 с.

11. Методика та організація наукових досліджень : Навч. посіб. / С. Е. Важинський, Т І. Щербак. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2016. – 260 с.

12. Новації, практики та перспективи розвитку фізичної культури і спорту в умовах воєнного стану: матеріали VI Всеукр. наук.-практ. семінару з міжнародною участю, 6 квітня 2023 р. та I Всеукр. студ. наук.-практ. семінару з міжнародною участю, 7 квітня 2023 р. (електронне видання). Кропивницький : Видавець Лисенко В. Ф., 2023. 226 с.

13. Про затвердження Порядку забезпечення навчально-тренувального процесу в закладах фізичної культури і спорту в умовах введення воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану

в Україні: наказ Міністерства молоді та спорту України від 30 вересня 2022 № 3753, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1322-22#Text>

14. Про деякі питання проведення всеукраїнських спортивних заходів в умовах воєнного стану: наказ Міністерства молоді та спорту України від 28 травня 2022 р. № 1587, URL: <https://mms.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-provedennya-vseukrayinskih-sportivnih-zahodiv-v-umovah-voennogo-stanu>

15. Про деякі питання організації навчально-тренувального процесу національних збірних команд України в особливих умовах: наказ Міністерства молоді та спорту України від 24 лютого 2022 р. № 748, URL: <https://mms.gov.ua/npas/pro-deyaki-pitannya-organizaciyi-navchalno-trenuvalnogo-procesu-nacionalnih-zbirnih-komand-ukrayini-v-osoblivih-umovah>

16. Про організацію навчально-тренувальної роботи дитячо-юнацьких спортивних шкіл: наказ Міністерства молоді та спорту України від 17 березня 2015 р. № 67, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0119-15#Text>

17. Деякі питання діяльності закладів фізичної культури і спорту в умовах введення воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні: постанова Кабінету міністрів України від 19 серпня 2022 р. № 929, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2022-%D0%BF#Text>

18. Про організацію освітнього процесу: лист Міністерства освіти і науки України № 1/3276-22 від 25 лютого 2022 року, URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86140/

19. Про організацію освітнього процесу: лист Міністерства освіти і науки України № 1/3371-22 від 06 березня 2022 року, URL: https://osvita.ua/legislation/Ser_osv/86062/

20. Долбишева Н., Мустяца С. Система спортивного набору як основа відбору та орієнтації в легкій атлетиці на етапі початкової

підготовки. Матеріали III Міжнародної науково-практичної онлайн конференції «Здоров'я, фізичне виховання і спорт: перспективи та кращі практики» (12–13 травня 2021. м. Київ, Університет імені Бориса Грінченка). С. 71–76.

21. Булатова М. М., Бубка С. Н., Платонов В. М. Олімпійський рух: історія і сучасність: у 2 кн. Київ, 2021. Кн1. 640 с.

22. Долбишева Н. Г., Мустяца С. Є. Основні фактори, що впливають на спортивний відбір. Основні напрямки розвитку фізичної культури, спорту, фізичної терапії та ерготерапії : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, м. Дніпро (28–29 жовтня, 2021).

23. Деякі питання діяльності закладів фізичної культури і спорту в умовах введення воєнного стану, надзвичайної ситуації або надзвичайного стану в Україні: Постанова Кабінету Міністрів України від 19.08.2022 р. № 929, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929-2022-%D0%BF#Text>

24. База знищених спортивних об'єктів України, інтернет-джерело, URL: <https://ua.tribuna.com/uk/blogs/crazygenius/3063694-znyshheni-sportyvni-obyekty/>

25. Про затвердження Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року: Постанова Кабінету Міністрів України від 4 листопада 2020 р. № 1089, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1089-2020-%D0%BF#Text>

26. Про внесення зміни до плану заходів на 2023 і 2024 роки щодо реалізації другого етапу Стратегії розвитку фізичної культури і спорту на період до 2028 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 грудня 2023 р. № 1104-р, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1104-2023-%D1%80#Text>

27. Про схвалення Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021-2025 роки, розпорядження

Кабінету Міністрів України від 23 грудня 2020 р. № 1669-р, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1669-2020-%D1%80#Text>

28. «Проект Плану відновлення України», Матеріали робочої групи «Молодь та спорт» Національної ради з відновлення України, URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/recoveryrada/ua/youth-and-sport.pdf>

29. «До початку війни навіть уявити не могли, що можна вивезти цілу команду за кордон і там готувати її до Олімпіади», інтерв'ю Головної тренерки національної збірної України з фехтування, чемпіонки світу та Європи Наталії Конрад, інтернет-джерело, URL: <https://www.nffu.org.ua/natalia-conrad-interview-october-2024/>

30. «Як херсонський легкоатлет Андрій Проценко тренувався в окупації», інтернет-джерело, URL: <https://most.ks.ua/news/url/jak-hersonskij-legkoatlet-andrij-protsenko-trenuvavsja-v-okupatsiji/>

31. Іван Качківський, Сергій Баранов «Статистика Федерації легкої атлетики України за 2017 рік», URL: <https://statistics.uaf.org.ua/books/statistics2017.html>

32. Іван Качківський, Сергій Баранов «Статистика Федерації легкої атлетики України за 2018 рік», URL: <https://statistics.uaf.org.ua/books/statistics2018.html>

33. Іван Качківський, Сергій Баранов «Статистика Федерації легкої атлетики України за 2019 рік», URL: <https://statistics.uaf.org.ua/books/statistics2019.html>

34. Іван Качківський, Сергій Баранов «Статистика Федерації легкої атлетики України за 2021 рік», URL: <https://statistics.uaf.org.ua/books/statistics2021.html>

35. Іван Качківський, Сергій Баранов «Статистика Федерації легкої атлетики України за 2022 рік», URL: <https://statistics.uaf.org.ua/books/statistics2022.html>

36. Іван Качківський «Статистика Федерації легкої атлетики України за 2023 рік», URL: <https://statistics.uaf.org.ua/books/statistics2023.html>

37. Статистика результатів змагань Федерації легкої атлетики Дніпропетровської області та м. Дніпро, URL: <https://flad.dp.ua/statistics/>

38. Про обласний бюджет на 2017 рік: рішення Дніпропетровської обласної ради № 116-7/VII від 02.12.2016 р, URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/%D0%B1%D0%B5%D0%B7-%D1%80%D1%83%D0%B1%D1%80%D0%B8%D0%BA%D0%B8/116-7vii/>

39. Про обласний бюджет на 2018 рік: рішення Дніпропетровської обласної ради № 268-11/VII від 01.12.2017 р, URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/documents/oblasniy-budjet/%E2%84%96-268-11vi%D1%96-01-12-2017-%D1%80/>

40. Про обласний бюджет на 2019 рік: рішення Дніпропетровської обласної ради № 397-15/VII від 07.12.2018 р, URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/documents/oblasniy-budjet/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%BD%D0%B0-2019-%D1%80%D1%96%D0%BA-2/>

41. Про обласний бюджет на 2021 рік: рішення Дніпропетровської обласної ради № 11-3/VIII від 23.12.2020 р, URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%BD%D0%B0-2021-%D1%80%D1%96%D0%BA/>

42. Про обласний бюджет на 2022 рік: рішення Дніпропетровської обласної ради № 149-9/VIII від 03.12.2021 р. , URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/%D0%BF%D1%80%D0%BE->

[%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%BD%D0%B0-2022-%D1%80%D1%96%D0%BA-2/](https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%BD%D0%B0-2022-%D1%80%D1%96%D0%BA-2/)

43. Про обласний бюджет на 2023 рік: рішення Дніпропетровської обласної ради № 233-14/VIII від 25.11.2022, URL: <https://oblrada.dp.gov.ua/rishennia/%D0%BF%D1%80%D0%BE-%D0%BE%D0%B1%D0%BB%D0%B0%D1%81%D0%BD%D0%B8%D0%B9-%D0%B1%D1%8E%D0%B4%D0%B6%D0%B5%D1%82-%D0%BD%D0%B0-2023-%D1%80%D1%96%D0%BA/>

ДОДАТКИ

**КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
ЗДОБУВАЧА ВИЩОЇ ОСВІТИ ХЕРСОНЬСЬКОГО
ДЕРЖАВНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

Я, Охріменко Владислав Олександрович,
учасник(ця) освітнього процесу Херсонського державного університету, **УСВІДОМЛЮЮ**, що академічна
добročесність – це фундаментальна етична цінність усієї академічної спільноти світу.

ЗАЯВЛЯЮ, що у своїй освітній і науковій діяльності **ЗОБОВ'ЯЗУЮСЯ**:

- дотримуватися:
 - вимог законодавства України та внутрішніх нормативних документів університету, зокрема Статуту Університету;
 - принципів та правил академічної доброчесності;
 - нульової толерантності до академічного плагіату;
 - моральних норм та правил етичної поведінки;
 - толерантного ставлення до інших;
 - дотримуватися високого рівня культури спілкування;
- надавати згоду на:
 - безпосередню перевірку курсових, кваліфікаційних робіт тощо на ознаки наявності академічного плагіату за допомогою спеціалізованих програмних продуктів;
 - оброблення, збереження й розміщення кваліфікаційних робіт у відкритому доступі в інституційному репозитарії;
 - використання робіт для перевірки на ознаки наявності академічного плагіату в інших роботах виключно з метою виявлення можливих ознак академічного плагіату;
- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного й підсумкового контролю результатів навчання;
 - надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації;
 - не використовувати результати досліджень інших авторів без використання посилань на їхню роботу;
 - своєю діяльністю сприяти збереженню та примноженню традицій університету, формуванню його позитивного іміджу;
 - не чинити правопорушень і не сприяти їхньому скоєнню іншими особами;
 - підтримувати атмосферу довіри, взаємної відповідальності та співпраці в освітньому середовищі;
 - поважати честь, гідність та особисту недоторканність особи, незважаючи на її стать, вік, матеріальний стан, соціальне становище, расову належність, релігійні й політичні переконання;
 - не дискримінувати людей на підставі академічного статусу, а також за національного, расового, статевого чи іншого належності;
 - відповідально ставитися до своїх обов'язків, вчасно та сумлінно виконувати необхідні навчальні та науково-дослідницькі завдання;
 - запобігати виникненню у своїй діяльності конфлікту інтересів, зокрема не використовувати службових і родинних зв'язків з метою отримання нечесної переваги в навчальній, науковій і трудовій діяльності;
 - не брати участі в будь-якій діяльності, пов'язаній із обманом, нечесністю, списуванням, фабрикацією;
 - не підроблювати документи;
 - не поширювати неправдиву та компрометуючу інформацію про інших здобувачів вищої освіти, викладачів і співробітників;
 - не отримувати і не пропонувати винагород за несправедливе отримання будь-яких переваг або здійснення впливу на зміну отриманої академічної оцінки;
 - не залякувати й не проявляти агресії та насильства проти інших, сексуальні домагання;
 - не завдавати шкоди матеріальним цінностям, матеріально-технічній базі університету та особистій власності інших студентів та/або працівників;
 - не використовувати без дозволу ректорату (деканату) символіки університету в заходах, не пов'язаних з діяльністю університету;
 - не здійснювати і не заохочувати будь-яких спроб, спрямованих на те, щоб за допомогою нечесних і негідних методів досягати власних корисних цілей;
 - не завдавати загрози власному здоров'ю або безпеці інших студентам та/або працівникам.

УСВІДОМЛЮЮ, що відповідно до чинного законодавства у разі недотримання Кодексу академічної доброчесності буду нести академічну та/або інші види відповідальності й до мене можуть бути застосовані заходи дисциплінарного характеру за порушення принципів академічної доброчесності.

23.10.2023

(дата)

(підпис)

В.О. Охріменко

(ім'я, прізвище)

Додаток Б

**Положення про проведення змагань з легкої атлетики у
Дніпропетровській області (приклад)**

ПОГОДЖЕНО

Начальником Управління спорту
Департаменту гуманітарної політики
Дніпровської міської ради

м.п. _____

« » _____ 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Радою Федерації легкої атлетики м. Дніпро

м.п. _____

« » _____ 2023

Положення

Про проведення Чемпіонату м. Дніпро з легкої атлетики серед юнаків та дівчат (2006 р.н. та молодші)

1. Цілі та Завдання

Змагання проводяться з метою:

- розвитку легкої атлетики у м. Дніпро;
- популяризації фізичної культури і спорту серед дітей та молоді;
- виявлення та відбір кращих спортсменів до складу збірних команд області та проведення цілеспрямованої роботи з їх підготовки до відповідальних всеукраїнських та міжнародних змагань;

2. Строки та місце проведення змагань

Строки проведення змагань: 26.09.2023 – 28.09.2023

День приїзду та відкриття змагань: 26.09.2023

Початок змагань: 27.09.2023 о 9:00

Місце проведення змагань: стадіон Олімпійські Резерви, м. Дніпро, проспект Богдана Хмельницького 29Д.

Розклад змагань публікується на сайті Федерації легкої атлетики м. Дніпро (<https://flad.dp.ua/>) за 7 діб до початку змагань.

3. Організація та керівництво проведення змагань

Загальне керівництво підготовкою та проведенням змагання здійснюється Федерацією легкої атлетики м. Дніпро (далі – ФЛАД) і управлінням спорту Департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради.

Управління спорту Департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради делегує ФЛАД повноваження на організацію і проведення змагань та фінансує видатки у межах, передбачених у єдиному плану фізкультурно-спортивних заходів 2023р.

ФЛАД здійснює загальне керівництво та контроль за підготовкою змагань, призначає керівні органи змагань, здійснює допуск учасників, проводить змагання у відповідності до вимог Міжнародної Асоціації Легкоатлетичних Федерацій (IAAF, далі – Світова легка атлетика).

Відповідальність за підготовку місць змагань, організацію розміщення учасників та суддів, організацію медичного обслуговування покладається на ФЛАД.

Безпосередньо проведення змагань покладається на суддівську колегію.

Склад суддівської колегії, посада головного судді та секретаря змагань обираються на загальних зборах Ради ФЛАД не пізніше ніж за 14 діб до початку проведення змагань та затверджуються управлінням спорту департаменту гуманітарної політики ДМР.

Медичне забезпечення змагання здійснюється відповідно до наказу Міністерства молоді та спорту України і Міністерства охорони здоров'я України від 15 червня 2022 року № 603/1608 «Про медичне забезпечення проведення фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 31 липня 2020 року за № 731/33014.

Змагання проводяться згідно з Правилами Світової легкої атлетики (<https://worldathletics.org/about-iaaf/documents/book-of-rules>).

Відповідальність за стан здоров'я учасників змагань несуть медичні установи за місцем проживання, які надали дозвіл спортсменам на участь у змаганнях.

Під час проведення заходу о 09.00 год. оголошується хвилина мовчання за загиблими внаслідок збройної агресії російської федерації проти України.

4. Фінансування змагань

Управління спорту департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради здійснює фінансування за наступними статтями:

- Оренда спортивних споруд (стадіон Олімпійські резерви) та спортивного обладнання (бар'єри, металеві снаряди: молоти, диски, списи, стартові пістолети, стартові колодки, фотофініш, жердини);
- Нагородна атрибутика:
 - Медалі – по три медалі (1, 2, 3 місце) на кожен вид змагань;
 - Грамоти – по три грамоти (1, 2, 3 місце) на кожен вид змагань;

Інші витрати – за рахунок учасників змагань.

5. Учасники змагань

У змаганнях беруть участь члени ФЛАД в складі команд ДЮСШ, СДЮСШОР у віковій категорії 2006 р.н. та молодші.

6. Програма змагань

Спортсмени змагатимуться у наступних видах:

- Біг: 60м, 200м, 400м, 800м, 1500м, 60м з/б, 2000м з/п;
- Стрибки: у довжину, у висоту, потрійний, з жердиною;
- Метання: молоту, спису, диску, штовхання ядра.

7. Визначення переможців та нагородження

Переможці та призери змагань нагороджуються медалями і дипломами управління спорту департаменту гуманітарної політики Дніпровської міської ради. Переможцем вважається спортсмен, що зайняв перше місце у фінальному етапі свого виду змагань. Призерами вважаються ті спортсмени, що зайняли друге та третє місце у фінальному етапі свого виду змагань.

9. Безпека та підготовка місць проведення змагань

Проведення змагання здійснюється з дотриманням вимог Законів України «Про національну безпеку України» та «Про правовий режим воєнного стану» та наказу Міністерства молоді та спорту від 28 травня 2022 року № 1587 «Про деякі питання проведення всеукраїнських спортивних заходів в умовах воєнного стану».

Підготовка місць проведення змагання здійснюється відповідно до Постанови кабінету міністрів України від 18 грудня 1998 року № 2025 «Про порядок підготовки спортивних споруд та інших спеціально відведених місць для проведення масових спортивних та культурно-видовищних заходів»

Підготовка спортивних споруд, у тому числі дотримання діючих у цей період в зазначеному регіоні режимних, безпекових та протиепідемічних заходів, покладається на їх власників.

Забезпечення заходів безпеки при проведенні змагань покладається на головного суддю.

Під час організації та проведення змагань головний суддя забезпечує учасників заходу інформацією про найближче укриття, до якого необхідно слідувати під час повітряної тривоги.

У разі оголошення повітряної тривоги в регіоні, в якому проводиться спортивний захід, відповідальний за безпеку проведення заходу приймає рішення щодо евакуації всіх учасників в укриття або споруду, яка може використовуватися як укриття та знаходиться на відстані не більш ніж 500 метрів від спортивної споруди, де проводиться захід.

Загальна кількість учасників заходу не повинна перевищувати кількість місць в укритті.

В разі участі в змаганнях малолітніх та неповнолітніх осіб, відповідно до цивільного та сімейного законодавства, зазначений захід повинен проводитися за письмовою згодою батьків (опікунів) таких учасників.

10. Заявки

Заявки на участь у змаганнях мають бути оформлені за наступним зразком та надіслані на електронну адресу ФЛАД - fladnipro@gmail.com у сканованому вигляді не пізніше ніж за 7 діб до дати проведення змагань.

Заявка

На участь команди _____

В змаганнях _____ Дата _____

№	Стать	П.І. спортсмена	Дата народж.	Види програми	П.І.Б. тренера /тренерів/	Дозвіл лікаря

Дане положення є офіційним викликом на змагання.

Додаткова інформація:

Е-mail: fladnipro@gmail.com

тел. (099) 11111111

Додаток В**Анкета опитування спортсменів і тренерів для виявлення основних проблем у навчально-тренувальному процесі під час дії воєнного стану****1. Ваша роль у спортивній діяльності:**

- Спортсмен
- Тренер

2. Які перешкоди ви вважаєте найбільшими для тренувального процесу в умовах воєнного стану? (Виберіть до 3 варіантів):

- Відсутність доступу до спортивних баз/залів
- Відсутність спортивного обладнання
- Обмеження в пересуванні
- Мобілізація спортсменів або тренерів
- Психологічний стрес через воєнні дії
- Фінансові труднощі
- Відсутність безпечних умов для тренувань
- Інше (вказіть)

3. Які перешкоди найбільше впливають на змагальний процес?

(Виберіть до 3 варіантів):

- Відміна або перенесення змагань
- Небезпека під час подорожей на змагання
- Відсутність міжнародних змагань
- Фінансові труднощі для участі
- Психологічні проблеми, пов'язані з війною
- Труднощі у проведенні тренувальних зборів перед змаганнями
- Інше (вказіть)

4. Як війна вплинула на фізичну підготовку спортсменів?

- Значно погіршилась
- Трохи погіршилась
- Не вплинула

- Трохи покращилась
- Значно покращилась

5. Який вплив має воєнний стан на ваш психологічний стан?

- Значний стрес
- Помірний стрес
- Стабільний психологічний стан
- Позитивний вплив

6. Які методи ви вважаєте найефективнішими для подолання цих перешкод? (Виберіть до 2 варіантів):

- Проведення тренувань онлайн
- Переміщення тренувального процесу за кордон
- Створення безпечних тренувальних зон
- Психологічна підтримка спортсменів
- Залучення міжнародної фінансової допомоги
- Інше (вказіть)